

Legek a növényvilágból

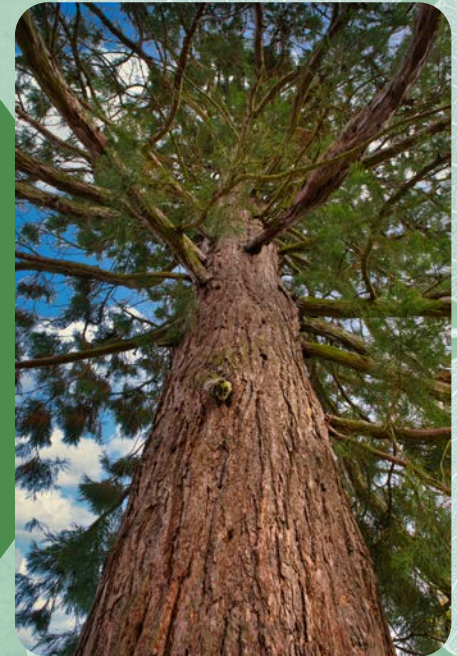
Készítették a Fővárosi Állat- és
Növénykert
Ismeretterjesztési és Oktatási Osztály
munkatársai

A természetben számos csodás élőlény figyelhető meg, melyeket különböző módon csoportosíthatunk, osztályozhatunk és rendszerezhetünk.

A következőkben a világ legnagyobb, legkülönlegesebb, legbüdösebb és leggyorsabban növő növényeivel ismerkedünk meg.

A világ legmagasabb növénye a tengerparti mamutfenyő, melyet még örökzöld vagy parti mamutfenyőnek is neveznek. Észak-Kaliforniából származik, magassága meghaladhatja a 115 m-t, törzsének átmérője pedig a 9 m-t. Ezzel szemben európai egyedei csupán 50 m-esre nőnek. Tudományos nevét (*Sequoia sempervirens*) a cseroki törzshöz tartozó Sequoyáról kapta, aki az első indián ábécét kifejlesztette. Vöröses színű kérge nagyon puha, ezért elmegyógyintézetekben is előszeretettel ültették, balesetmegelőzés céljából.

A világ egyik legkülönlegesebb növényének tartják a velvicsiát (*Welwitschia mirabilis*). A növény kizárólag a délnyugat-afrikai Namíb-sivatagban található meg, Angola és Namíbia partjai közelében. Éppen ezért földrajzi elterjedés tekintetében nagyon korlátozott faj, és egyáltalán nem hasonlít a világ bármely más ismert növényéhez. Élő fossziliaként tartják számon. Távollabbi rokonai a szintén nyitvatermő fenyőfélék és cikászok. Egyes velvicsia példányokat 1500-2000 évesre becsülnék. A növénynek mély karógyökere van, amely lefelé 1,5 m mélységig nő, és utána számos vékony gyökérre ágazik szét. Tekintettel a Namíb-sivatag szárazságára, ahol gyakran kevesebb, mint 25 mm csapadék esik évente, a karógyökérnek hozzá kell férnie olyan vízkészlethez, amely a sivatag más növényei számára nem elérhető. Két széles, lapos, egymással szemben álló levéllel rendelkezik, melyek a növény egész élete során növekedésben vannak.

A világ talán legbűdösebb növénye nem más, mint a titánbuzogány (*Amorphophallus titanum*), másik ismert nevén az óriás kontyvirág. Lágyszárú növény, mely a nyugat-szumátrai esőerdők meredek domboldalain honos, de világszerte természetik botanikus kertekben. Virágzatának az átmérője meghaladhatja a 90 cm-t, magassága pedig a 2,5 m-t, azonban ritkán lehet csodálni, ugyanis a virágzások között általában 4-10 év is eltelhet. A növény virágzata már 0,5 km-ről is érezhető dögszagot áraszt magából, melynek célja a beporzó legyek és bogarak odacsalogtatása. Angol nyelvterületen ezért is szokták hulla- vagy dögvirágnak nevezni.

A világ leggyorsabban növő növényei közé tartoznak a bambuszok, melyek a pázsitfűfélék közé sorolhatók, és több mint 1400 fajuk ismert. A trópusi és szubtrópusi, valamint az enyhe mérsékelt övi régiókban fordulnak elő, a legnagyobb fajszámmal Kelet- és Délkelet-Ázsiában, valamint az Indiai- és a Csendes-óceán szigetein. Egyes fajok egy nap leforgása alatt akár 120 cm-t is nőhetnek. Megfigyelték, hogy a növekedés éjszaka gyorsabb, mint nappal. A legnagyobb bambuszok elérhetik a 40 m-es magasságot is. A bambuszt nagyon sokféle célra lehet felhasználni. Egyes fajok magjait gabonaként, néhány bambusz főtt fiatal hajtásait pedig zöldségként fogyasztják, különösen a kínai konyhákban. Számos bambuszfaj pépes rostjait használják jó minőségű papír előállításához. Levelei egyes állatok takarmányozására szolgálnak. A szárakból vödröket, deszkákat, csöveket, bútorokat, padlókat, sétapálcákat, horgászbotokat, kerti karókat és egyéb eszközöket készítenek. Néhány bambuszfajt pedig tájkertek dísnövényeiként lehet csodálni.

